

מסורת הש"ס

א) רש"ל מוקח זה נע"י רש"י לעיל דק"ך ו: ד"ה שיושב, ב) כ"ב קט"ג, ג) ט"ז לקמן ע"ג, ד) [מוספתא זימא פ"ד שבת לב, כ"ב ט"ז, ה) תבוא את העם ומי? יי אהה תבוא את בני ישראל כ"ג, ו) עינין תוספתא בכרית כהניס פשיטא ג' בעינן אלא כו, ח) רש"ל רבא, ט) שהאמר לו כ"ג, י) [נמשפט המקום כ"ל רש"ל, ט) [נשהו, רש"ל, ט) [נפקוק, [הס"ג, ט) מנאן שיך למתיי' ד' כ"ג, ט) ע"כ שיך למתיי',

תורה אור השלם

1. לא תפירו פנים במשפט בקטן בגדל תשמען לא תגורו מפני איש בי המשפט לאלהים הוא והדבר אשר יקשה מכם תתקרבון אלי ושמעתיהו, דברים א' ז' ויקרב משה את משפטן לפניו?
2. וְאָצוּהָ אֶתְכֶם בְּמִדְבַּר בְּהַר צִיּוֹן וְהָיָה לְאִמְרוֹ שָׁמַע בֵּין אֲזוּיָתָם וְשָׁפֹטְתָם כְּאִשֶּׁר יִשְׂאָהוּ אֶתְכֶם אֶת הַרְצֵף וּבֵין אֲחֵיו וּבֵין גְּרוֹ: דברים א' ז' וְאָצוּהָ אֶתְכֶם בְּהַר צִיּוֹן וְהָיָה אֶת כָּל הַדְּרָבִים אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ:

דברים א' י' הָאָנֹכִי הִרְיִיתִי אֶת כָּל הָעָם הַזֶּה אִם אֲנֹכִי יִלְחָתְהוּ בִּי וְהֵאֱמַר אֲלֵי שְׂאֵהוּ בְּחִזְקִי כְּאִשֶּׁר יִשְׂאָהוּ אֶת הַרְצֵף עַל הַרְצֵף הַאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעַת לְאֲבֹתָיו: במדבר י"ב וְהִקְרָא מִשֵּׁה לַיהוָע וַיֹּאמֶר אֲלָיו לְעֵינֵי כָל יִשְׂרָאֵל חֹזֶק זְרָאֲךָ בֵּין אֶתָּה תְּבֹאֵ אֶת הָעָם הַזֶּה אֶל הָרָצֵף אֲשֶׁר נִשְׁבַּע י' לְאֲבֹתָם לֵאמֹר לְהָרֵץ אֶתְכֶם וְהָרֵץ לָאֵ: דברים ל' ז' וְיָצָו אֶת יְהוָע בֶּן נֹחַ וַיֹּאמֶר חֹזֶק זְרָאֲךָ בֵּין אֶתָּה תְּבֹאֵ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל הָרָצֵף אֲשֶׁר נִשְׁבַּעַתִּי לָהֶם וְהָרֵץ אֶתְכֶם: דברים לא כג

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה מפיקא לך רב מאונך מבחך ארדיען:
ב) ד"ה מהם וכו' שגזר ואתה עמסה:
ג) ד"ה יומא דדינא ז"ל אמר ד"ה ואמר ממנה:
ד) תוב' ד"ה מולא וכי מה שיך מיעה כיון שאינו כל:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) רש"י ד"ה מהם כו' זקנים שגזר עממן, מלת עממן נמחק וי"ז עמך:

מוסף רש"י

ראויה פרשת נחלות כו' ראויה היתה פרשת מקדוש כו'. ולא תאמר אם לא נזכרו נזות ללפחד ולא נתייחד מקדוש כו' עמי פרשות הללו חסרין מן המורה, והכי נמי איכא

לממרא שהנה מלות מקרים מן המורה לפי שלא אירעו המעשים (ושב"ם ב"ב ק"ס.). שמגלגלין חובה. היינו שקילה שממורה, דעת הוא לאדם לדון במתן, על ידי חייב. מקושש, וזכות. שהנניס והקריובים יירשו את קריובים, על ידי זבאי. נזות ללפחד (שם ק"ס.). אתה והזקנים שברור עמהם. זקנים שגזרו יישי עמך, הכל לפי דעתן ועממן (דברים לא ז). טול מקל והך על קדקדם. הקב"ה אמר ליהושע כי אהה תבוא וגו', תבוא על כרסם, הכל מלין בך (שם).

דיני ממונות בשלשה

פסילנא (ך). שהזכרתינו טובתך: חויייה. רב כהנא להווא גזרנא:

דהוה גאים ביה. צרב. סומך וצוטח עליו ומדבר גבוהות: **מפיקנא לך רב מאונך**. א) אודיעך שאין רב יכול לסייעך דמשמתינא לך: **אילימא לעיוני ביה ומיפסקיה**. לאמתינו: לאקדומיה. אם כל

לפניך דין של פרוטה וחזר וצא דין אחר של מנה הקודם לפניך הקדם לחמוך: **כי המשפט לנאנים הוא**. כאילו אתה דן ומוליא ממון מיד הקצ"ה שהרי עליו להחזיר ממון לבעליו: **על דבר זה**. שנטול שררה לעצמו לומר תקריבון אלי (דברים ה) שהיה לו לומר תקריבון לפני השכינה: **נענש משה**. שלא זכה ט' שלא נאמר לו פרשת נחלות עד שצא מעשה לפניו ולא ידע מה להשיב: **כפיב ואלוה אם שופטיכם**. משמע את חכמיהם הזהיר להדריך יצור ט' צנשפט והמקיס על כרסם: **וכפיב ואלוה אהכס**. לציבור עצמם הזהיר ומה הוצרך להזהיך: **כי אהה תבוא אם העם**. משמע גם אתה כאלה מהן: **כי אהה תבוא**. משמע (לשון) שררה נוהג ט' עליהן: **משה אמר לו זקנים שגזרו ט' עממם א**. על פייה עשה מעשה ולא שתמך עליהם דהווא קרא דכי אתה תבוא משה אמרו כדמ"י ביה אל הארץ אשר נשבע ה' וגו' וצמקרא דכי אתה תבוא כמיב אל הארץ אשר נשבעתי לאבותיכם ט' וגו' אלמא דהקצ"ה בעצמו אמרו: **דבר אהה**. מנהיג אהד: **ו יומא דינא**. שני וממישי תקנת עזרא היא צב"ק (דף קכ:): **אזמוני דינא**. צ"ד ששולחין שלוחם לצעל לדין שזועקים עליו לצל ולדון לפניהם לרין השליח להזמינו צנס לשעתן: **ואמר משמיה דהד**. פלוני דיין מומיך לא אמר כלום ואי לא אזיל לא משמתינן ליה: **דיני קנסות**. זה שמשלם יותר מדיו: **ט' המוליא סס רע**. לא מנלתי לבתך בתולים (דברים כד) וצא להפסידה כתובתה ולא להרגה שאינו מציא עדים שזינתה תחמיו דלי אנפשות קמתי לא אמר ר"מ צשלשה:

והכמים אומרים כו' מפני שיש זו דיני נפשות. קס"ד דהכי קאמרי משום דאיכא מוליא סס רע דשייך ביה דיני נפשות וכיון שגזירא עדים וצגמרא פרכינן וכי יש זו דיני נפשות מאי הוי השתא מיהא ללו דיני נפשות הוא דליכא עדים ט': **ור"מ סבר אין חוששין לנעו**. אין חוששין שמהל כשיצואו לצ"ד ויאל הקול ישמעו עדים ויצואו ויעידו שזינתה תחמיו ועכשיו אין הצעל יודע צהן ותצעי כ"ג דשמה יצא לרדי דיני נפשות ורצנן סברי חוששין: **דכ"ע לא חיישינן לנעו**. ואם תחילת תביעתו של צעל לא צל לידון על פי עדים אלא על ידי עצמו ולהפסידה כתובתה מורו רצנן דצשלשה: **והכא כגון דאיכניף עשרים ושלשה**. שאמר הצעל להציא עדים שזינתה תחמיו ולא מנל: **ואיבדו**. הדיינין והלכו להם: **ואמר**. הואיל ואין לי עדים דנו לי מיהת צשלשה דיני ממונות להפסידה כתובתה ע"י עצמו דקיי"ל (כתובות דף ז).

דיני צננות (שם ק"ס.). אתה והזקנים שברור עמהם. זקנים שגזרו יישי עמך, הכל לפי דעתן ועממן (דברים לא ז). טול מקל והך על קדקדם. הקב"ה אמר ליהושע כי אהה תבוא וגו', תבוא על כרסם, הכל מלין בך (שם). **פסילנא** (ך). מרחיק היה עצמו אצל מן הדין לא מיפסיל וכן ההוא דשני דייני גזירות (כתובות קה): **דליתמי ליה צנא** דפירי: **מפיקנא** (ך) **רב מאונך**. דמשמתינא לך והא דקאמר צמו"ק (דף ז).

מנודה לתלמיד אינו מנודה לרב הני מילי כשמנדה אותו לכבוד עצמו אצל לשם שמים לא: **מוציא שם רע**. פי' בקונטרס שהצעל טוען פתח פתח מנלתי להפסידה כתובתה וקשה לר"ת חדא דגזיב אונס ומפתח קמני לה שכן קנסות ועוד דצבל דוכתא שמוכיר מוליא סס רע הוי לענין ק' סלעים ועוד דג' דמתינתין מומחין הן וצכמה דוכמי אשכחן גדנין דיני כתובה צצבל וכן נוהגינן עכשיו ועוד מה שמפרש נמי חוששין לנעו מתוך שיטעון פתח פתוח מנלתי חיישינן שמא ישמעו עדים ויצואו ויעידו שזינתה אין לשון נעו ונפל על זה אלא על דבר שהוא שקר כמו (גיטין דף ה): **נמלאת אתה מוליא לעו על גיטין הראשונים ועוד דקאמר דונו לי מיהא דיני ממונות מי דוחקו כל זמן שאין האשה תובעת אותו כתובתה ועוד דקאמר תצעו ממון צשלשה תצעה מיעביא ליה ועוד מה שיך תביעה וי) שאינו צל אלא לפטור את עצמו מכתובתה ועוד וצמקוס דאיכא נפשות משמע דצהיאי ממון איירי ועוד שמעתי מהר"ף דל"י צפרק אף על פי (כתובות דף ט): אינו נאמן להפסידה כתובתה דדוקא למ"ד כתובה דרצנן נאמן דמוכח צפ"ק דכתובות (דף ז).**

דלמר רב נחמן חכמים טיקנו לצנות ישראל לצתולה מאתים ולא למנה מנה והם האמיניהו להפסידה על פי חוקה אין אדם טורח צסעודה ומפסידה. רבי מאיר סבר צשלשה דאין חוששין לכבוד הרשונים ודינן אפילו צשלשה ורצנן סברי חוששין לכבוד הראשונים וצעי כולהו: **ומכ"א**

פרק ראשון סנהדרין ח.

פסילנא (ך). מרחיק היה עצמו אצל מן הדין לא מיפסיל וכן ההוא דשני דייני גזירות (כתובות קה): **דליתמי ליה צנא** דפירי: **מפיקנא** (ך) **רב מאונך**. דמשמתינא לך והא דקאמר צמו"ק (דף ז).

מנודה לתלמיד אינו מנודה לרב הני מילי כשמנדה אותו לכבוד עצמו אצל לשם שמים לא: **מוציא שם רע**. פי' בקונטרס שהצעל טוען פתח פתוח מנלתי להפסידה כתובתה וקשה לר"ת חדא דגזיב אונס ומפתח קמני לה שכן קנסות ועוד דצבל דוכתא שמוכיר מוליא סס רע הוי לענין ק' סלעים ועוד דג' דמתינתין מומחין הן וצכמה דוכמי אשכחן גדנין דיני כתובה צצבל וכן נוהגינן עכשיו ועוד מה שמפרש נמי חוששין לנעו מתוך שיטעון פתח פתוח מנלתי חיישינן שמא ישמעו עדים ויצואו ויעידו שזינתה אין לשון נעו ונפל על זה אלא על דבר שהוא שקר כמו (גיטין דף ה): **נמלאת אתה מוליא לעו על גיטין הראשונים ועוד דקאמר דונו לי מיהא דיני ממונות מי דוחקו כל זמן שאין האשה תובעת אותו כתובתה ועוד דקאמר תצעו ממון צשלשה תצעה מיעביא ליה ועוד מה שיך תביעה וי) שאינו צל אלא לפטור את עצמו מכתובתה ועוד וצמקוס דאיכא נפשות משמע דצהיאי ממון איירי ועוד שמעתי מהר"ף דל"י צפרק אף על פי (כתובות דף ט): אינו נאמן להפסידה כתובתה דדוקא למ"ד כתובה דרצנן נאמן דמוכח צפ"ק דכתובות (דף ז).**

דלמר רב נחמן חכמים טיקנו לצנות ישראל לצתולה מאתים ולא למנה מנה והם האמיניהו כו' ומפר"ת דכולה שמעתי איירי לענין ק' סלעים שהאצ תובע לצעל וחוששים לנעו היינו לעו הדיינים כגון שהציא הצעל עדים שזינתה והוכתשו דמתייצי הצעל השתא ק' סלעים דרצנן סברי צעי כ"ג דלי צג' חיישינן שמא אס"כ יצואו עדים שזינתה ויצטרך להסיף עד כ"ג ואמי להוציא לעו על הראשונים לומר שלמי שלא ידעו לדון הסיפו עליהן דוקא הוכתשו אצל חזמוו מו לא חיישינן לסקדי אחרייני דמוכתא מילתא דאסקדי שקרי מהדר הצעל אצל צהוכתשו או לא כוונו עדותא אכתי אפטר להיות דקושטא הוה קאמרי ואיכא למיחש טפי דילמא אמו אחרייני וכו' מאיר לא חייש לנעו הדיינין ואין נפשות מאי הוי אמר עולא בחוששין ללעו רבא אמר כולי עלמא ללעו לא חיישינן והכא בחוששין לכבודן של ראשונים קמיפלגי והב"ע כגון דאיכניף בי עשרין ותלתא למידן דיני נפשות ואיבדור ואמר להו דייניו לי מיהא דיני ממונות מיתבי

עין משפט גר מצוה

כה א מיי פ"ג מה"ג סנהדרין [ה"ג] והלכה ו' סג עינין קו נושע"ע ח"מ סימן ז סעיף ז:

ב [מיי] טס פ"כ הל' י נושע"ע ח"מ סי' קע"ד:
ב) ג' מיי טס נושע"ע ח"מ סימן טו סעיף א:

ב) ד' ה מיי פ"ה טס הלכה ז ג סג טס נושע"ע ח"מ סימן ח סעיף ז:

ב) ו מיי פ"ה מה"ג צננות הל' ז סג עינין כו נושע"ע א"ח סי' קצ סעיף א:
ב) ו ח מיי פ"ה מה"ג סנהדרין הלכה ז סג עינין לו נושע"ע ח"מ סימן יא סעיף ז:
ע) ו מיי טס פ"ה הלכה ח סג טס [נושע"ע ח"מ סי' א סעי' א]:
ע) י מיי טס הל' ז:

רבינו הנגאל

בכיון אלא צריך להתעסק בהן כבולן כמו שהן מפורשי' כפי' לא יחפור והא דאמר רב לאושפיוא פסילנא לך לדינא דבר אחד בודד ולא גנים דברים כולן פשוטין הן: **תנא** יזמין בשלשה אוקיטנא אזמוני לדינא והני מילי בלא יומא דדינא תלתא יתבי: תשלומי' כפל ותשלומי ד' וה' בג' [מומחין]. אוקמה בר נחמן בר יעקב ברבי קנסות ולפיכך צריך ג' מומחין כי ההודיותות אפילו עשרה פסולין לדון דיני קנסות.

האונס והמפתח בג' שהן דיני קנסות: **ירושלמי** ר' (מינא) [נמאן] אמר בערה מאורסה פלגי ונזוח דבריו אבל חלקן סברי מוציא שם רע. ורבי מאיר סבר לייסרו ולעונשו בג' ואם נמצאו דבריו אמת בכ"ג. והכ"א הכל בכ"ג ואמר עולא בחוששין ללעו פלגי כלומר אם ישבו שלשה לדין על הצעל לעונשו ולייסרו ודקדקו ונמצאו דבריו אמת כיון שהן דיני נפשות צריכין להוסיף עליהן עשרים אחרים אתי למימר לא אוסיפו עליהן הני עשרים אלא משום דקדמאי לא הוו ידעי למידן האי דינא ומפקי לעו עליהן ורבי מאיר לא חייש ללעו וחכמים חיישי הלכך הוי המלקות והעונש מבתחילה בכ"ג. ואם נמצאו הדברים אמת הם הן הדיינין עליה דיני נפשות. ובה אמר מתייתין כגון דיתבי כ"ג לעיוני בהאי דינא ונפקי (תרי) [כ'] מנייהו ואמר להו דייניו לי מיהת על העונש ועל המלקות ר' מאיר סבר דייני להו דטמון הוא ולא חיישי לכבוד הני (תרי) [כ'] דנפק וחכמים חיישי לכבודן

^[1] רש"י ד"ה מפיקא לך רב מאונך מבחך ארדיען:
ב) ד"ה מהם וכו' שגזר ואתה עמסה:
ג) ד"ה יומא דדינא ז"ל אמר ד"ה ואמר ממנה:
ד) תוב' ד"ה מולא וכי מה שיך מיעה כיון שאינו כל:

^[2] רש"י ד"ה מהם כו' זקנים שגזר עממן, מלת עממן נמחק וי"ז עמך: